

ЗУСТРІЧ

Голос висмикнув юнака з думок:

— Доброго ранку.

Він обернувся, побачив біля себе літнього китайця й, кинувши на нього швидкий погляд, відповів:

— Доброго ранку.

Чоловік був низенький — голова ледь діставала до плечей юнака, — одягнений у чорний костюм.

— Ти не проти, якщо я приєднаюся до тебе? — запитав незнайомиць.

— Ласкаво прошу. Якщо не відстанете, — відповів юнак.

Старий усміхнувся.

— Старатимуся що є сили, — сказав він, пришвидшуючи крок. — Ти схожий на людину з тягарем у думках.

— Не зовсім так, — відповів юнак, не підводячи очей.

— Знаєш, у моїй країні вірять у те, що кожна проблема несе із собою подарунок, що в кожній халепі ховається зерно рівного їй або навіть більшого успіху.

— П-х-х... — зневажливо пхикнув юнак.

— Це стосується всього... навіть негараздів із грошима, — провадив далі старий.

Юнак аж захлинувся, почувши слова незнайомця, й обернувся до нього.

— Який же успіх можуть принести негаразди з грошима? — запитав він.

— Негаразди з грошима відкривають шлях до неймовірного багатства, до статків, про які ти навіть мріяти не можеш, — відповів старий.

— Хіба таке може бути? — допитувався юнак.

— Ти знаєш, що багато хто з найзаможніших і найвідоміших людей світу колись був злидарем або банкрутом? — говорив далі старий.

— Ні, — мовив юнак, хитаючи головою.

— Авраама Лінкольна визнали банкрутом у тридцятип'ятирічному віці, проте потім він став одним з найбагатших і наймогутвіших людей в історії Сполучених Штатів Америки. Ог Мандіно був безхатьком-п'яницею, а потім перетворився на одного з найуспішніших авторів бестселерів усіх часів, а Волт Дісней банкрутував кілька разів, перш ніж створити Імперію Діснея.

Юнак був вражений. Він завжди вважав, що злидні чи банкрутство — це доля, яка могла спіткати лише невдах і безталанних.

— Але як це можливо? — запитав він. — Як може хтось досягти успіху завдяки своїм злидням?

— Це дуже просто, — усміхнувся старий. — Люди не шукають достатку, коли в них усе добре. Їм потрібне натхнення або відчай, щоб почати змінювати життя. Дехто просто знаходить натхнення, але багато інших змінюються, тому що змушені змінюватися. Розумієш, коли ти у відчаї, то починаєш ставити собі запитання, природа яких формує твою долю.

З обличчя юнака поступово сходила блідість, але воно й досі вказувало на недовіру.

— Дозволь я в тебе от що запитаю, — продовжував далі старий. — Про що ти думав, коли я перервав тебе?

— Не знаю точно. Мабуть, запитував себе, чому зі мною трапилися певні речі.

— І як думаєш, куди це запитання приведе?

— Гадки не маю, — зізнався юнак.

— Авжеж! — вигукнув старий. — Воно веде саме до «гадки не маю». Або ще гірше — до неправильних відповідей. Питання, що починаються зі слова «чому», завжди ведуть до такого. Твій мозок завжди шукає відповіді на всі поставлені тобою запитання. Питання про те «чому» не несуть ані надії, ані рішень, ані майбутнього. «Чому це сталося зі мною?», «Чому я в такому безладі?», «Чому я не можу досягти успіху?» — ці питання ведуть у нікуди. Видатні люди ставлять інші запитання — «як» і «що»: «Як я можу покращити своє життя?» — або навіть краще: «Що мені потрібно зробити, щоб моє життя стало багатим?»

— Ну, не знаю, — сказав юнак. — Мені ж потрібні відповіді, а не запитання.

— Але якщо ти хочеш знайти правильну відповідь, — не вгавав старий, — тобі слід спершу поставити правильне запитання. У Біблії написано: «Шукайте — і знайдете, просіть — і дасться вам».

— Звучить добре, але життя не таке просте.

— Звідки ти знаєш? Ти хоч раз спробував? — запитав старий. — Можливо, життя простіше, ніж ти думаєш.

— Ну, мені воно не здається аж таким простим, — сказав юнак. — Хоч би що я робив, мені не вдається досягти успіху. Я перепробував усе, але, схоже, нічого не працює.

— Не забувай золоте правило розв'язання проблем, — мовив старий.

— І яке ж саме?

— Коли ти думаєш, що вичерпав усі можливості, пам'ятай одне: ще не всі!

— Це все дуже добре, але я не знаю, що ще робити, — відповів юнак. — Я ніколи не був багатим і, напевно, ніколи не буду. Мабуть, у мене просто немає того, що для цього потрібно.

— І що ж саме для цього потрібно такого, чого в тебе немає? — поцікавився старий.

— Я не знаю. Для початку, щоб заробити грошей — потрібні гроші.

— Чому ти так думаєш? Ти знаєш, що Арістотель Онассіс розпочинав свою кар'єру з менш ніж двома сотнями доларів, без вищої освіти й багатих родичів, та все ж таки став одним із найбагатших людей в історії?

Юнак знизав плечима й сказав:

— Можливо, йому просто пощастило.

— Більшість багатіїв починали з дрібного капіталу або й узагалі без нього. Аніта Роддік створила свою косметичну компанію, виготовляючи гігієнічні засоби в гаражі. Білл Гейтс, один з найбагатших людей у світі, здобув свої статки за допомогою інновацій у комп'ютерній індустрії. Ентоні Роббінс, автор бестселерів і один із провідних тренерів з особистісного розвитку, жив свого часу в квартирах у маленькій однокімнатній квартирі-студії, але йому вдало перевернути все своє життя за один рік — він став мільйонером і купив палац на десять тисяч футів з видом на океан. Ти справді думаєш, що вони досягли успіху, тому що їм просто пощастило?

— Ну, може, не зовсім, — відповів юнак. — Але ж колись щасливий випадок таки потрібен, хіба ні?

— У кожного з людей, які накопичили багатство, є одна дуже важлива риса — особиста відповідальність! Вони всі відповідальні за свої дії та рішення. Вони не звинувачують у власних проблемах ані економіку, ані уряд, ані погоду, ані своє дитинство. Багаті люди не чекають щасливих випадків або сприятливих обставин — вони йдуть і створюють їх. Вони не шукають виправдань — вони шукають рішення. Вони віддаються тому, щоб досягти успіху.

— Ви, можливо, і маєте рацію, — сказав юнак. — Я знаю лише те, що завжди борюся з фінансовою скрутою. Може, така моя доля.

— Єдина твоя доля — це та, яку ти створюєш, — відповів старий. — Саме лиш те, що ти ніколи не був багатим, не означає, що ти ніколи таким і не будеш. Найважливіший урок, який ти можеш здобути в житті, — це те, що твоє майбутнє не обов'язково має бути таким, як твоє минуле. Тільки роблячи те, що завжди робив, отримуєш те, що завжди отримував.

Двоє чоловіків минули озеро й попрямували до північного боку парку. Повз них промчали два бігуни, їхнє дихання стелилося легким туманом у холодному повітрі. Юнак ретельно обмірковував те, про що розповідав старий. Не було жодного сумніву: у тому, що той говорив, була певна рація, але все ж таки це не переконало його.

— Не обов'язково мати гроші, щоб заробляти гроші, — пояснював старий. — Не потрібні багаті родичі, університетська освіта чи щасливий випадок. Усе необхідне, щоб створити багатство у власному житті, у тебе вже є.

— Ви вважаєте, що це так просто? — спитав юнак.

— Авжеж. Фарт тут не грає ролі. Ти маєш силу створювати свою долю так само, як і всі інші.

— Але ви ж не хочете сказати, що стати багатим може *хто завгодно*? — допитувався юнак.

— Звісно, хочу. І знаєш, більшість людей у світі вже багаті, але вони цього навіть не знають!

— Що ви маєте на увазі? — запитав юнак. — Люди з якимось справжнім багатством мають про нього знати.

— Здається, що так мало б бути, правда ж? — сказав старий. — Але ж таки не знають. Ти — типовий приклад. Ти вважаєш себе бідним, бо витрачаєш усі сили на те, щоб сплатити за рахунками?

— Так, але як ви...? — відповів юнак.

— У тебе є водопровід із чистою водою — а це ще кілька століть тому було рідкістю, а в деяких частинах світу й зараз залишається нею. У тебе є доступ до інформації — найціннішого ресурсу — через громадські бібліотеки, до інформації практично на будь-яку тему, котру ти лише зможеш згадати, а вона часто недоступна для людей в інших частинах світу. У тебе вдосталь їжі, пристойний одяг, житло. Ти маєш телефон, що може миттєво зв'язати тебе з кимось, навіть якщо цей хтось перебуває в іншій частині світу. У тебе є телевізор, який щодня повідомляє тобі новини та розважає просто в тебе вдома. Є широкий вибір продуктів, які ти можеш купити і про які п'ятдесят років тому навіть не чули. Є автомобілі, поїзди та літаки — усі види транспорту, недоступні для найбагатших людей ще сто років тому. Отож, як бачиш, якщо порівняти із сотнями мільйонів людей, що жили протягом усієї історії, ти дуже багатий, багатший, ніж вони могли навіть мріяти.

— Гроші — це не завжди багатство, — продовжував старий. — А те, що ти маєш гроші, не завжди є достеменним показником багатства. Фактично, гроші самі по собі не мають жодної цінності. Яка користь від стосика папірців або жменьки монет із портретами померлих людей? Тільки речі, які можна за них купити, надають грошам цінності. Зрештою, чи знадобиться тобі мільйон фунтів, якщо ти потрапиш із затонулого корабля на безлюдний острів? Наскільки багатим є успішний бізнесмен, який заробляє шестизначні суми, але такий зайнятий на роботі, що не проводить часу зі своїми дітьми? А хто багатший — мільйонер із невиліковною стадією раку чи чоловік із порожнім банківським рахунком, але з прекрасним здоров'ям? Про справжнє багатство можна судити лише з якості життя, яким ти живеш. Тільки той, хто може жити власним життям так, як цього хоче, — насправді багатий.

Стежка, якою йшли двоє чоловіків, повела їх великим лісовим насадженням. Гілки на деревах рано почали випускати бруньки. І з їхнього кольору було видно, що й квіти не за горами. На якусь мить запала мовчанка, а потім юнак заговорив:

— Але гроші можуть підвищити якість життя.

— Якщо їх мудро використовувати — так, можуть, — згодився гарий. — Але багато людей думають, що гроші розв'яжуть усі їхні проблеми.

— Ну, розв'язанню моїх проблем вони добряче посприяли б, — усміхнувся юнак.

— Ти можеш так уважати, але я запевняю тебе, що не так уже посприяли б, — переконливо відповів старий.

Ці слова роздратували юнака. Що взагалі цей старий може знаєти про його проблеми? Але перш ніж він устиг заперечити, старий продовжив:

— Що б ти зробив, якби виграв мільйон фунтів?

— Віддав би борги.

— А далі що?

— Не знаю точно. Спочатку відсвяткував би, влаштувавши вечерку для своєї родини та друзів. Потім купив би новий будинок із басейном і тенісним кортом, новий автомобіль, новий телевізор, нові меблі. Опісля повіз би свою родину на відпочинок, а ще дав би грошей декому з моїх друзів, тим, кому вони потрібні.

— А потім? — допитувався старий.

— Не знаю, — зізнався юнак. — Я ніколи про таке не думав.

— Ти щойно сказав те саме, що й сила-силенна людей, які мріють стати багатими. Але у твоїй відповіді криється причина того, чому вони ніколи не зможуть досягти Надзвичайного Багатства.

— Що ви маєте на увазі? — перервав його юнак. — Деякі люди грають лотерею, дехто стає мільйонером за одну ніч.

— Це правда, але їхнє багатство часто виявляється тимчасовим. Більшість із них зрештою опиняються без копійчини, як тоді, коли вони купили свій перший лотерейний білет!

Юнак недовіркою похитав головою.

— Це правда, — запевняв його старий. — А з якої ж причини вони зрештою залишаються без грошей? Бо не навчилися створювати багатство чи порядкувати ним. Отож, їм нечасто вдається накопити багатство, а в тих рідкісних випадках, коли набувають його, то швидко протринькують кошти. Вони схожі на людей, яким дісталася цінна рослина, але ті уявлення не мають, як її виплекати: який дунт їй потрібен, у якому кліматі вона має рости, скільки води їй

необхідно, як часто чи від яких шкідників її треба захищати. Вони можуть якийсь короткий час посмакувати плоди тієї рослини, але вона швидко зів'яне й помре.

А от людина, яка вивчає природу рослини, розуміє її потреби. Вона знає, як виростити її із саджанця. Знає, як доглядати за рослиною, тож здатна виростити їх стільки, скільки їй заманеться.

Багатство — щось дуже вишукане, як та рослина. Ми всі маємо силу його створювати — і створювати у величезній кількості, — але нам потрібно вивчати секрети його створення та підтримки.

Жодні гроші не принесуть нам користі, якщо ми не вміємо з ними поводитися. Ти пам'ятаєш історію блудного сина?

Це здавалося знайомим, але юнак не міг пригадати подробиць.

— У багатого землевласника було двоє синів, молодший з яких не цікавився справами батька. Натомість він вимагав у нього свою спадщину, щоб мати змогу вирушити у світ. Батько, хоч і засмутився через таку поведінку сина, віддав тому спадок і випровадив його. Син насолоджувався гулянками й чудовими речами, які купував за свої гроші, але минуло небагато часу — і він витратив усе. Не маючи нічого, крім одягу на собі, він повернувся до батька, збіднілий та осоромлений. Блудний син вирушив у подорож із величезним багатством, проте швидко все втратив, бо не навчився отримувати прибуток.

Двоє чоловіків дісталися кінця лісистого парку й пішли далі стежкою, що вела крутим схилом до вершини пагорба.

— Розумієш, багатство — це не просто сума статків, які є в людини, — говорив старий. — Капітал може швидко випаруватися. Аби бути багатим, потрібно просто достатньо коштів, щоб жити таким життям, яким бажаєш.

— І як це зробити? — запитав юнак.

Старий усміхнувся.

— Тобі слід спершу зрозуміти, що цей світ і все всередині нього керується законами, — пояснив він. — Законами природи. Багато з них добре відомі. Наприклад, ми знаємо з фізики закон гравітації: якщо кинути яблуко, воно впаде на землю. Ми знаємо, що без кисню все живе на цій планеті загинуло б. Але багато законів — деякі з них пов'язані з набуттям надзвичайного багатства — не надто добре відомі й для більшості людей залишаються таємницею.

Не пройшовши й півдороги до вершини пагорба, юнак почав захихатися, хоча старий поруч із ним крокував і далі без жодних зусиль. Коли вони дісталися до вершини, юнак повернувся до старого.

— Отож, — сказав він, відсапуючись, — що ж це за таємниця?

— Секрети Надзвичайного Багатства, як і всі таємниці Природи, доступні кожному. Тобі треба лише ставити правильні запитання правильним людям. Ось, це тобі допоможе, — мовив старий, протягаючи юнакові аркуш паперу.

Той спішно розгорнув папірець, але, на свій подив, не побачив жодних таємниць, мудрих слів чи чарівних формул — лише перелік вдесяти імен і десяти телефонних номерів. А коли він підвів очі — старий зник.

Юнак роззирнувся довкола себе, але, окрім двох людей, що вигулювали собак, не вгледів більше нікого.

— Даруйте, — сказав він, наближаючись до тих двох, що гуляли із собаками. — Ви не бачили, куди подівся старий, який ішов зі мною?

Чоловік і жінка, обоє літнього віку, презирнулися, перш ніж відповісти.

— Я не бачив, щоб хтось із вами йшов, — відповів чоловік. — А ти, Етель?

Жінка похитала головою й мовила:

— Ні.

— Але ви напевне мали його побачити: літній китаєць у чорному спортивному костюмі, — наполягав юнак.

— Вибачте, — повторив чоловік. — Я нікого з вами не бачив.

Юнак повільно пішов парком назад тим самим шляхом. Усе це те вкладалося йому в голову. Як старий міг так швидко зникнути? Чому його не бачила та пара із собаками? Можливо, він усе це вигадав, марячи на ходу. Але, поклавши руки в кишені, молодик зрозумів: те, що старий справді йшов поряд із ним, не могло бути маренням. Існував доказ того, що він був, — папірець із десятьма іменами й десятьма номерами телефонів.

ПЕРШИЙ СЕКРЕТ — СИЛА ПІДСВІДОМИХ ПЕРЕКОНАНЬ

Щойно доставшись додому, юнак зателефонував усім людям зі списку старого. Він вагався, набираючи перші номери, не знав, як вони сприймуть цілковитого незнайомця, що стверджує, нібито дізнався про їхнє ім'я та номер телефону від загадкового старого китайця. Але турбуватися не варто було, адже всі вони знали про того старого та про секрети Надзвичайного Багатства. Ба більше: усі, здавалося, щиро раділи, що той їм зателефонував. Він домовився зустрітися з ними всіма по черзі в найближчі тижні.

Першим у списку юнака був чоловік на ім'я Річард Епллбай. Незважаючи на велику зайнятість, містер Епллбай охоче погодився виділити час для призначеної зустрічі наступного дня о сімнадцятій годині.

Містер Епллбай мешкав у пентхаусі в одному з найбільш елітних районів міста. Щойно юнак увійшов до вітальні, його вразив дивовижний міський краєвид на заході сонця. Уся південна стіна складалася з чотирьох панельних вікон з панорамним видом на місто. Сонце, сідаючи, огорнуло міський обрій бурштиновою накидкою, і пейзаж сяяв вогнями офісних будівель та потоків машин і ліхтарів унизу.

— Дивовижний краєвид, — захоплено мовив юнак. — Я ніколи не бачив місто таким мальовничим.

— Атож, — усміхнувся містер Епллбай. — Саме через краєвид я й купив цю квартиру. У будь-яку пору доби я можу просто сидіти й милуватися ним годинами.

Юнакові здалося, що містер Епллбай невдовзі розміняє п'ятий десяток. Це був невисокий, спортивного складу чоловік зі світлим волоссям та яскравими блакитними очима. Одягнений дорого, але просто: бавовняні бежеві штани й біла сорочка з відкритим коміром.

— Тож вас цікавлять секрети Надзвичайного Багатства? — мовив він, коли юнак сів.

— Ви вважаєте, що вони справді існують? — запитав юнак.

— Звичайно, — відповів містер Епллбай.

— І які ж саме це секрети? — допитувався юнак.

— Це просто десять безсмертних принципів, які, якщо ними скористатися, дадуть можливість практично будь-кому стати не просто багатим, а надзвичайно багатим.

— Будь-кому? Ви впевнені в цьому? — перепитав юнак.

— Абсолютно, — кивнув містер Епллбай.

— Але якщо кожен здатен бути багатим, чому так багато з нас єдвє заробляють на життя?

— Важливо не те, на що люди здатні, — мовив містер Епллбай. — А те, на що вони *вірять*, що здатні. Пересічні людські розум і тіло здатні на великі справи, головна проблема полягає в тому, що ми не віримо, що здатні на них.

— Колись давно я бачив шоу, у якому гіпнотизер обирав глядачів та гіпнотизував їх. Гіпнотизер попросив чоловіка лягти на стіл, потім загіпнотизував його й сказав, що тіло того стало твердим, мов шматок сталі. Підставивши стільці з двох боків столу, підперши ними голову та ноги чоловіка, гіпнотизер прибрав стіл, а тіло чоловіка залишилося лежати на двох стільцях — один під головою, а інший під ногами. Його тіло стало твердим, як сталь, бо він у це повірив.

Далі в тому шоу гіпнотизер загіпнотизував інших людей, цього разу сказавши, що вони не зможуть підняти авторучку, яка лежала на столі. Гіпнотизер сказав їм, що та ручка важча за двотонну вантажівку і що її неможливо зрушити з місця. «Ви спробуйте, — говорив він, — але цю ручку нізащо не зрушити».

Один за одним присутні намагалися підняти ту ручку. Мені найбільше запам'ятався один чоловік — міцний, кремезний, м'язистий, схожий на культуриста. Коли він намагався підняти ручку, обличчя в нього перекривилося, на чолі виступив піт, а м'язи на руці так напружилися, що аж вени повипиналися... Але він не міг підняти ту ручку! І причина була не в тому, що він не здатний був її підняти — навіть у малесенької дитини стане сили підняти ручку, — а в тому, що не *вірив*, що зможе її підняти. І навіть був переконаний, що не зможе.

Тож розумієте: важливо не те, чого ви здатні досягти в житті, а те, чого вам здається, що ви можете досягти.